

Tema: Kjøkkenhage og økologisk dyrking

Dette dokumentet gir en oversikt over hvordan skolen kan bruke Grønt Flagg temaet *Kjøkkenhage og økologisk dyrking* til å jobbe tverrfaglig med kompetansemålene i LK20. I veilederen «Grønt Flagg og LK20» finnes det en liste over alle miljøtemaene vi har utarbeidet slike oversikter innen. Her beskriver vi også hvordan Grønt Flagg kan brukes som et verktøy i arbeidet med overordnet del av læreplanverket. I tabellen under har vi ikke tatt med kompetansemål i matematikk, norsk, engelsk og musikk ettersom disse kan dekkes gjennom arbeid med alle Grønt Flagg temaene.

Kjøkkenhage og økologisk dyrking er et populært tema for alle aldre i Grønt Flagg nettverket. Elevene får være med på alle prosessene fra såing, pleie, høsting og spising eller salg på marked. Temaet kan for eksempel kombineres med et søkelys på biologisk mangfold, ved å f.eks så blomster som biene og humlene liker.

Gjennom Grønt Flagg temaet *Kjøkkenhage og økologisk dyrking* kan skolen jobbe med de tre gjennomgående tverrfaglige temaene «bærekraftig utvikling», «demokrati og medborgerskap», samt «folkehelse og livsmestring».

Kompetansemål	Prosjekteksemppler	Tiltak/aktiviteter	Undervisningsmaterieill
<p>Naturfag: 2.trinn</p> <ul style="list-style-type: none"> - undre seg, utforske og lage spørsmål, og knytte dette til egne eller andres erfaringer - presentere egne ideer til teknologiske oppfinnelser - samtale om hvordan vi kan ta miljøbevisste valg og gjennomføre lokale miljøtiltak - utforske et naturområde i nærmiljøet og beskrive hvordan noen organismer er tilpasset området og hverandre - oppleve naturen til ulike årstider, reflektere over hvordan naturen er i endring, og hvorfor året deles inn på ulike måter i norsk og samisk tradisjon 	<ul style="list-style-type: none"> • Kjøkkenhage • Kompostering • Kjøkkenhage og kompostering • Fra jord til bord • Økologisk dyrking • Kortreist mat • Bærekraftig matproduksjon 	<p>Plant trær og busker på skolen</p> <p>Lag grønnsakhage og involver elevene i dyrking, stell og høsting</p> <p>Involver elevene i bygging av pallekarmer eller andre materielle konstruksjoner til kjøkkenhagen</p>	<p>Startheft for skolehage <i>Utarbeidet av skolehagelærer Nina Berge</i> Les heftet her</p> <p>Agropub <i>Nettside for økologisk dyrking – bla skolehage</i> https://www.agropub.no/</p>

Tema: Kjøkkenhage og økologisk dyrking

<ul style="list-style-type: none">- planlegge og gjennomføre undersøkelser av vær og himmelfenomener og sammenligne målinger, observasjoner og værtegn gjennom året- planlegge og gjennomføre undersøkelser av vær og himmelfenomener og sammenligne målinger, observasjoner og værtegn gjennom året <p>4. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- undre seg, stille spørsmål og lage hypoteser og utforske disse for å finne svar- utforske et naturområde og drøfte bærekraftig bruk av området- bruke tabeller og figurer til å organisere data, lage forklaringer basert på data og presentere funn- sammenligne modeller med observasjoner og samtale om hvorfor vi bruker modeller i naturfag- utforske teknologiske systemer som er satt sammen av ulike deler, og beskrive hvordan delene fungerer og virker sammen- designe og lage et produkt basert på en kravspesifikasjon- utforske observerbare størrelser som fart og temperatur og knytte dem til energi- utforske et naturområde og drøfte bærekraftig bruk av området- utforske og sammenligne ulike dyre- og plantearters tilpasninger til miljø og levesteder og drøfte hvorfor noen arter dør ut- delta i høsting og bruk av naturressurser og drøfte hvordan naturressurser kan brukes på en bærekraftig måte- utforske og beskrive vannets kretsløp og gjøre rede for hvorfor vann er viktig for livet på Jorden	<ul style="list-style-type: none">• Uteområdet på skolen	<p>Så frø innendørs, gjerne i brukte melkekartonger eller annet gjenbruksmateriale</p> <p>Frøsanking</p> <p>Samarbeid med skole/barnehage i nærheten</p> <p>Besøk en gård/hage i nærheten for å lære om dyrking</p> <p>Utvikle ideer til teknologiske oppfinnelser som for eksempel vanningsmaskiner</p> <p>Sette opp en plan for hagen, inkludert ansvarsområder</p> <p>Hent ut jord fra komposten til å bruke i hagen</p> <p>Nedbrytningsforsøk i komposten</p>	<p>Solhatt</p> <p><i>Nettside med informasjon om ulike frøtyper</i></p> <p>https://solhatt.no/</p> <p>Sopp og nyttevekster</p> <p><i>Informasjon om blant annet nyttevekster og bærekraftig sanking</i></p> <p>https://soppognyttevekster.no/nyttevekster/</p> <p>NIBIO</p> <p><i>Norsk institutt for bioøkonomi</i></p> <p>https://www.nibio.no/</p> <p>Miljølære</p> <p><i>Tips til undervisning</i></p> <p>https://www.miljolare.no/</p> <p>Geitmyra Matkultursenter</p> <p><i>Undervisningsverktøy</i></p> <p>https://www.geitmyra.no/verktoy</p> <p>Friluftsrådets Landsforbund</p> <p><i>Mye inspirasjon og fine undervisningsopplegg til uteundervisning i alle fag, blant</i></p>
---	--	---	---

Tema: Kjøkkenhage og økologisk dyrking

<p>7. trinn:</p> <ul style="list-style-type: none">- stille spørsmål og lage hypoteser om naturfaglige fenomener, identifisere variabler og samle data for å finne svar- gi eksempler på hvordan tradisjonell kunnskap har bidratt og bidrar til naturvitenskapelig kunnskap- utforske, lage og programmere teknologiske systemer som består av deler som virker sammen- designe og lage et produkt basert på brukerbehov- reflektere over hvordan teknologi kan løse utfordringer, skape muligheter og føre til nye dilemmaer- gjøre rede for hvordan organismer kan deles inn i hovedgrupper, og gi eksempler på ulike organismers særtrekk- gjøre rede for betydningen av biologisk mangfold og gjennomføre tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nærmiljøet- foreslå tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nordområdene og gi eksempler på betydningen av tradisjonell kunnskap i naturforvaltning- utforske og beskrive ulike næringsnett og bruke dette til å diskutere samspill i naturen- gjøre rede for jordas forutsetninger for liv og sammenligne med andre himmellegemer i universet <p>KRLE</p> <p>4. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- utforske og samtale om etiske sider ved menneskers levesett og ressursbruk <p>7. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til menneskets levesett og levekår og klodens framtid		<p>Plukk bær og lag f.eks syltetøy eller saft</p> <p>Bruk innhøstede grønnsaker og bær i mat og helse (eksempel: 6. trinn lager mat av grønnsaker de dyrket ila 5. trinn)</p> <p>Arranger høstmarked/høstfest og lær å lage mat fra bunnen av (f. eks grønnsaksuppe)</p> <p>Dyrk poteter og knytt aktiviteten til flere fag (f.eks. fotosyntese, historie, forholdstall, mat og helse)</p> <p>Besøk en eldre gård e.l i nærområdet og lær om hvordan man dyrket mat før i tiden og hvordan dette påvirket natur- og kulturlandskapet</p> <p>Installer en regnmåler, og reflekter rundt hvordan vær og klima påvirker livet i kjøkkenhagen</p>	<p>annet «læring i friluft» og «høsting – en smak av tradisjon og muligheter»</p> <p>https://www.friluftsråd.no/arbeidsområder/skole-og-barnehage/undervisningsideer</p> <p>Spiselig hage</p> <p><i>Blogg med tips til kjøkkenhage</i></p> <p>https://spiselighage.no/</p> <p>Hageselskapets kjøkkenhage</p> <p><i>Blogg med tips til kjøkkenhage</i></p> <p>https://hageselskapet.no/hagesloff/hageselskapets-kjokkenhage/</p> <p>Moseplassen</p> <p><i>Blogg med tips til kjøkkenhage</i></p> <p>http://www.moseplassen.no/2011/07/stilig-gronnsakshage/</p> <p>Informasjon om skolehage fra naturfag.no</p> <p>https://www.naturfag.no/tema/vis.html?tid=2113108</p>
---	--	---	---

Tema: Kjøkkenhage og økologisk dyrking

<p>Samfunnsfag:</p> <p>2. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- utforske og beskrive kulturminne og kultur- og naturlandskapet i nærmiljøet- utforske og presentere korleis menneska levde for éin til to menneskealdrar sidan- utforske og gi døme på korleis menneska påverkar klimaet og miljøet, og dokumentere korleis påverknadene kjem til syne i nærmiljøet- utforske og gi døme på korleis menneska påverkar klimaet og miljøet, og dokumentere korleis påverknadene kjem til syne i nærmiljøet <p>4. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- utforske og gi døme på nokre sider ved berekraftig utvikling- utforske kulturminne og korleis menneska levde i den tida kulturminna er frå, og samanlikne med korleis vi lever i dag- beskrive kultur- og naturlandskap i Noreg og samtale om korleis historiske og geografiske kjelder, inkludert kart, kan gi informasjon om landskap <p>7. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- utforske korleis menneske i fortida livnærte seg, og samtale om korleis sentrale endringar i livsgrunnlag og teknologi har påverka og påverkar demografi, levekår og busetjingsmønster- utforske og presentere ei global utfordring ved berekraftig utvikling og kva for konsekvensar ho kan ha, og utvikle forslag til korleis ein kan vere med på å motverke utfordringa og korleis samarbeid mellom land kan bidra- gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatata ved hjelp av eigna digitale verktøy			<p>Hvordan snekre pallekarm selv, gjenbruk og DIY https://www.youtube.com/watch?v=qnLwO7o3bUQ</p> <p>Nysgjerrigper <i>Lag en regnmåler</i> https://www.nysgjerrigper.no/eksperimenter/mal-regnet/</p>
--	--	--	--

Tema: Kjøkkenhage og økologisk dyrking

<ul style="list-style-type: none">- beskrive geografiske hovudtrekk i ulike delar av verda og reflektere over korleis desse hovudtrekka påverkar menneska som bur der <p>Kroppsøving</p> <p>2. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- utforske naturen i nærmiljøet med varierte aktivitetar til ulike årstider <p>4. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- utforske uteaktivitetar og samarbeide med andre under vekslende årstider i nærmiljøet <p>Kunst- og håndverk</p> <p>2. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- studere form gjennom å tegne, male og fotografere- bruke håndverksteknikker og håndverktøy i utforming av tre, leire og tekstil på en miljøbevisst og trygg måte- <p>4. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- prøve ut ulike ideer og muligheter i gjenbruksmaterialer og formidle til andre hvordan man i egen hverdag kan bidra til å ivareta natur og miljø- bruke håndverktøy og sammenføringsteknikker i tre, leire og tekstil på en miljøbevisst og trygg måte <p>7. trinn</p> <ul style="list-style-type: none">- undersøke materialene i ulike gjenstander og vurdere funksjon, holdbarhet og muligheter for reparasjon og gjenbruk- bygge og eksperimentere med stabile konstruksjoner- bruke ulike strategier for idéutvikling og problemløsning			
---	--	--	--

Tema: Kjøkkenhage og økologisk dyrking

